

(*Intersecció.*)

Les dues escoles

VÍCTOR BALAGUER*

El segle és de lluita i de lluita és la nostra condició. Lluitem doncs. Així ho han comprès els poetes catalans i, com que necessitaven un camp, els Jocs Florals els han ofert el seu. Dues escoles s'han presentat ensems, i simultàniament, a disputar-se la palma de la victòria. D'elles, l'una marxa endavant, l'altra, endarrere. Les dues invoquen els records d'ahir, l'una per oferir-los com a relíquia santa a la contemplació beàtica de sos adeptes, l'altra per llançar-los com a argument i com a exemple al camp de la discussió. En l'una estan los savis i els doctors; en l'altra, els soldats i els apòstols: en la primera estan els invàlids; en la segona, els homes d'acció. També es podria dir que en aquella estan els manobres i en esta, els arquitectes.

Escola que s'anomena popular, l'una, té horror a tota idea d'innovació. S'entreté sols a fer col·leccions de poesies innocents i a contar contes. És l'escola de moda, però la moda passa. Sols la veritat queda, que sols ella és eterna. [...]

* Víctor Balaguer, «Apuntaments y datos», dins *Esperansas y recorts*. Barcelona: Establiment tipogràfic de Jaume Jepús, 1866, pàg. 53-82. [Hem adaptat el text a la gramàtica actual.]

A eixa escola, sempre en mon humil judici, pertanyen els que no creuen, els que no esperen, els que no pensen o, millor, tenen por del pensament i no volen que els altres pensin, els que no progressen, els que no viuen de la vida de l'esperit i volen matar l'esperit dels altres fent-lo alimentar-se sols de rondalles i contes de velles, els que s'han proposat que el poble canti però que no pensi, els que no volen que la poesia tingui influència social; a eixa escola pertanyen també els que consideren com a aspiració suprema la de seguir les petjades de certs antics poetes, sense més ambició que la d'imitar i parafrasejar llurs cants; a ella pertanyen així mateix els que no tenen ni desitgen tenir més vanitat que la de rimador, més pensament que el de fer bons versos, més glòria que la de fer erudites investigacions en arxius i biblioteques, més satisfacció que la d'enjoiar ses obres amb arcaïsmes; a eixa escola pertanyen, finalment, els que representen l'indiferentisme en política que és la vida de la nació, el quietisme en el moviment que és la vida de l'home, la incredulitat en l'esperança que és la vida del poble, i la negació en el progrés que és la vida de la intel·ligència.

Eixa escola té en contra la que jo no dubto pas a denominar de *literatura nacional*. A aquesta altra pertanyen els que s'inspiren en la vida i en les idees del segle, els que tot derrocant edifiquen, els que viuen de la poderosa vida de les generacions modernes, els que senten en el palpitar de son cervell les pulsacions de vida d'un poble cridat a grans destins, els que en les fonts de sos planys i de son dolor pel record d'èpoques passades troben l'aspiració i l'esperança de millors temps venidors, en una paraula, els que, tot planyent la ruïna de la nacionalitat catalana i tot lloant sos records de glòria, ploren amb el poble, amb ell sofreixen, amb ell esperen, amb ell viuen i a ell se dirigeixen en la llengua de sos pares perquè saben, com ha dit Mistral, que quan un poble n'és esclau,

si ten sa lengo, ten la clau
que di cadeno lou delieure
(«si té sa llengua, té la clau
que de cadenes l'alliberi») [...]

De la lluita d'eixes dues escoles naixerà la llum. Deixem-les, doncs, lluitar i combatre. Després d'elles vindrà la veritable escola nacional catalana, la que ensenyarà quelcom, ja que escola que res ensenya és inútil; la que vestirà el fons amb la forma; la que cantarà la llibertat, la fe, el progrés, la indústria, la civilització, la glòria del poble; la que, finalment, recordarà el passat per emprendre la conquesta de l'esdevenidor.